

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

Олег МАРЕНКОВ

2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Костюка Антона Михайловича «Інституційна еволюція правоконсервативних партій в умовах політичних трансформацій (на прикладі сучасної Республіки Польща)», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 Політологія

Витяг

з протоколу № 1 міжкафедрального наукового семінару факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 15 червня 2026 року

ПРИСУТНІ: 15 з 18 членів міжкафедрального наукового семінару.

ГОЛОВУЮЧИЙ: д-р політ. наук, проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **Кривошеїн В.В.** (23.00.01 – теорія та історія політичної науки).

СЕКРЕТАР: канд. філос. наук, доц., доцент кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **Вершина В.А.** (09.00.05 – історія філософії).

Присутні: д-р політ. наук, проф. **Кривошеїн В.В.**; канд. філос. наук, доц. **Вершина В.А.**; канд. соціол. наук, доц. **Бойко В.А.**; канд. політ. наук, доц. **Головко І.К.**; д-р політ. наук, проф. **Іщенко І.В.**; д-р філос.н., проф. **Окороков В.Б.**; д-р соціол. наук, доц. **Ніколенко В.В.**; д-р філос. наук, проф. **Павлова Т.С.**; д-р політ. наук, проф. **Ставченко С.В.**; д-р філос. наук, канд. соціол. наук, доц. **Ходус О.В.**; д-р філос. наук, доц. **Шаталович О.М.**; канд. політ. наук, доц. **Щербак В.М.**; канд. соціол. наук, доц. **Гудзенко О.З.**; канд. іст. наук, доц. **Легеза С.В.**; канд. політ. наук, доц. **Петров П.Г.**

Відсутні: д-р філос. наук, канд. соціол. наук, доц. **Бродецька Ю.Ю.**; д-р філос. наук, проф. **Шевцов С.В.**; д-р філос. наук, проф. **Кулик О.В.**

Запрошені: Костюк А.М. (здобувач).

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Костюка Антона Михайловича, представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 Політологія.

Тема дисертації: «Інституційна еволюція правоконсервативних партій в умовах політичних трансформацій (на прикладі сучасної республіки Польщі)», яка затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара 01.12.2022 р. (протокол № 4).

Науковий керівник: Легеза Сергій Валерійович, канд. істор. наук, доц.

Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Політологія» зі спеціальності 052 Політологія (Сертифікат про акредитацію освітньої програми № 2372, дійсний до 01 липня 2027 р.)

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертації аспіранта 4-го року навчання Костюка Антона Михайловича на тему: «Інституційна еволюція правоконсервативних партій в умовах політичних трансформацій (на прикладі сучасної Республіки Польща)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 Політологія.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. філос. наук, доц., доцент кафедри філософії Вершина В.А.; канд. політ. наук, доц., доцент кафедри міжнародних відносин Петров П.Г.; канд. соціол. наук, доц. Гудзенко О.З.; аспірант Бойко В.В. За результатами перевірки дисертаційної роботи на плагіат програмою «Strike Plagiarism» зроблено висновок: дисертаційна робота Костюка А.М. має високий рівень унікальності (97,02 %) і може бути допущена до захисту.

Роботу було розглянуто двома фаховими-експертами: **Примуш М.В.**, д-р політ. наук, проф., професор кафедри політології, соціології та публічного управління; **Лясота А.Є.**, канд. політ. наук, доц., доцент кафедри політології, соціології та публічного управління.

Робота виконана на 241 сторінках і містить такі складові частини: анотація, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури.

Для викладення основних положень дисертації, що розглядається, слово надається аспіранту Костюку А.М. Будь-ласка, регламент виступу – до 20 хвилин.

Аспірант Костюк А.М.:

Шановний головуєчий, шановні члени міжкафедрального семінару!

Представляю дисертаційне дослідження на тему: **«Інституційна еволюція правоконсервативних партій в умовах політичних трансформацій (на прикладі сучасної Республіки Польща)»**. Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент Легеза Сергій Валерійович.

Актуальність теми обумовлена тим, що правоконсервативні партії Республіки Польща протягом останніх десятиліть залишаються ключовими акторами політичного процесу і визначають напрямок законодавчої діяльності, трансформації інституцій, державної влади та характеру взаємодії з Європейським Союзом. Їхня інституційна еволюція відбувається в умовах посткомуністичної модернізації, європейської інтеграції та внутрішньополітичних криз, що робить дослідження цієї динаміки змін особливо актуальним. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році суттєво актуалізувало дослідження правоконсервативних партій Польщі як ключового актора східноєвропейської безпекової архітектури та трансформації відносин між національним суверенітетом та євроатлантичною інтеграцією. В умовах безпекової кризи, правоконсервативні сили Польщі опинились перед необхідністю переосмислення своїх євроскептичних позицій, що відкриває новий вимір їхньої інституційної еволюції.

Метою дисертаційного дослідження є комплексний аналіз інституційної еволюції правоконсервативних партій Республіки Польща у 1990–2025 роках в умовах політичних трансформацій. Особливу увагу приділено наступним моментам:

- виявленню механізмів їх інституціоналізації та формування організаційної стійкості;
- оцінці здатності правоконсервативних партій до адаптації в умовах посткомуністичної модернізації, європейської інтеграції та внутрішньополітичних криз;
- визначенню динаміки програмних та ідеологічних змін, що відображають процеси інституційного розвитку;
- аналізу впливу правоконсервативних партій на формування політичного порядку денного та взаємодію з державними й наднаціональними інституціями.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

1. Проаналізувати теоретичні підходи до інституціоналізації політичних партій, щоб сформувати аналітичну рамку дослідження.
2. Окреслити історичні передумови розвитку польського консерватизму, щоб пояснити їхній вплив на формування сучасних партійних структур.
3. Дослідити інституційне становлення правоконсервативних партій у посткомуністичний період, щоб визначити закономірності їхньої організаційної адаптації.
4. Виявити механізми інституційної трансформації та закріплення впливу правоконсервативних партій Польщі (зокрема PiS, «Суверенної Польщі та

«Конфедерації») у політичній системі у 2015-2025 роках, щоб показати їх роль у стабілізації партійної системи.

5. Оцінити взаємозв'язок ідеологічних установок, організаційної структури та практичної політичної діяльності, щоб розкрити механізми інституційної еволюції.

6. Проаналізувати вплив зовнішніх чинників, зокрема інституцій Європейського Союзу та міжнародних партійних мереж, щоб визначити їхнє значення для інституційної динаміки правоконсервативних партій.

7. Узагальнити закономірності інституційної еволюції правоконсервативних партій Польщі, щоб оцінити їхнє значення для розвитку партійної системи та політичної стабільності держави

Об'єктом дисертаційного дослідження є правоконсервативний сегмент партійної системи Республіки Польща в умовах посткомуністичної політичної трансформації, демократичної консолідації та європейської інтеграції.

Предметом дисертаційного дослідження є процес інституційної еволюції правоконсервативного партійного середовища Республіки Польща у 1990–2025 роках.

Методологічну основу дисертаційного дослідження становить поєднання підходів історичного інституціоналізму, теорії інституціоналізації політичних партій та дискурсивного аналізу політичних процесів.

У роботі використано такі методи:

– Систематичний аналіз наукової літератури - для визначення теоретико-методологічної бази та узагальнення підходів до інституціоналізації політичних партій.

– Історико-інституціональний аналіз - для дослідження еволюції польського консерватизму та становлення правоконсервативних партій у посткомуністичний період.

– Контент-аналіз - для вивчення партійних програм, статутів, політичних виступів та офіційних документів.

– Аналіз законодавчих актів і парламентської практики - для оцінки впливу правоконсервативних партій на державну політику.

– Кейс-стаді - для поглибленого аналізу діяльності ключових політичних акторів (зокрема PiS «Суверенної Польщі» та «Конфедерації»).

– Порівняльний аналіз - для зіставлення організаційних моделей, електоральної динаміки та інституційних характеристик партій.

– Дискурсивний аналіз - для дослідження політичних наративів і трансформації ідеологічних фреймів.

– Аналіз документів Європейського Союзу - для оцінки характеру взаємодії польських партій із наднаціональними інституціями.

– Триангуляція даних - для підвищення достовірності результатів шляхом зіставлення різних типів джерел.

Поєднання зазначених методів забезпечує комплексний і системний аналіз інституційної еволюції правоконсервативних партій Польщі, дозволяючи простежити як статичні характеристики їх організації, так і динаміку змін у програмних, ідеологічних та інституційних практиках.

Емпіричну основу дисертації становлять офіційні документи, нормативно-правові акти та матеріали політичної практики, що відображають інституційну діяльність правоконсервативних партій Республіки Польща.

До основних груп джерел належать:

- партійні статuti та програмні документи правоконсервативних партій;
- офіційні матеріали парламенту Республіки Польща (стенограми засідань Sejму, протоколи дебатів);
- тексти законів і нормативно-правових актів, зокрема у сфері інституційних реформ;
- офіційна виборча статистика та результати парламентських виборів 2015, 2019 і 2023 років;
- публічні виступи, заяви та політичні комунікації лідерів правоконсервативних партій.

Емпіричний аналіз охоплює період **1990-2015 років**, із акцентом на етапі інтенсивних інституційних трансформацій **2015-2025 років**. Особливу увагу приділено:

- законодавчим ініціативам 2015-2025 років, зокрема ключовим реформам 2015-2019;
- процесам консолідації та конфліктів із Європейським Союзом у 2019-2023 роках;
- результатам парламентських виборів 2023 року;
- інституційним практикам і риториці правоконсервативних акторів, зокрема діяльності партії «Право і справедливість» (PiS), «Суверенної Польщі» (SP), «Конфедерації» та інституційним ініціативам, пов'язаним із політикою пам'яті (Кароль Навроцький).

Наукова новизна полягає у комплексному та інтегративному підході до дослідження інституційної еволюції правоконсервативних партій Республіки Польща, що поєднує ідеологічний, організаційний та інституційний виміри політичного аналізу. Найбільш значущими здобутками, що конкретизують новизну наукової праці, є такі:

Вперше:

- запропоновано авторську аналітичну модель інституційної еволюції правоконсервативних партій, яка інтегрує теорію інституціоналізації з критичним дискурс-аналізом (CDA) у єдину тривимірну аналітичну рамку, що дозволяє комплексно досліджувати організаційний, нормативний та

дискурсивний виміри партійного розвитку;

- розроблено систему емпіричних індикаторів оцінки інституціоналізації (електоральна стабільність, організаційна формалізація, законодавчий вплив, транснаціональна взаємодія) та обґрунтовано методiku їх застосування із залученням методів якісного та кількісного контент-аналізу емпіричних даних у посттрансформаційному контексті;

- здійснено комплексний політичний аналіз та встановлено закономірності функціонування та трансформації правоконсервативних партій Польщі у період 1990–2025 років, зокрема виокремлено етап їх інституційної та дискурсивної адаптації до умов масштабної безпекової кризи в регіоні, спричиненої повномасштабним вторгненням Росії в Україну (2022).

Удосконалено:

- аналітичну рамку дослідження інституційної еволюції правоконсервативних партій, придатну для порівняльних досліджень у країнах Центрально-Східної Європи з урахуванням чинника сучасних геополітичних розколів (кліважів);

- концептуальні підходи до аналізу сучасної партійної архітектури Польщі через розкриття трансформації євроскептичного дискурсу правоконсервативних сил під впливом безпекових викликів та російської агресії проти України.

Дістало подальшого розвитку:

- обґрунтування взаємозв'язку між ідеологічними трансформаціями та інституційними змінами в умовах посткомуністичної політичної динаміки;

- застосування методології Critical Discourse Analysis (CDA) для верифікації ідеологічних маркерів та доктринальних трансформацій консервативних акторів в умовах кризи інституціоналізації громадянського суспільства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації висновки, положення та рекомендації можуть бути використані:

– для розробки підходів до інституційної адаптації політичних партій у періоди трансформацій;

– удосконалення внутрішньопартійних організаційних структур і кадрових стратегій;

– оптимізації комунікаційних та коаліційних практик;

– підвищення якості аналітичного супроводу політичних процесів.

– розширення концептуального апарату дослідження партійних систем через операціоналізацію поняття «інституційна еволюція» стосовно правоконсервативного сегмента.

Публікації. За темою дисертації опубліковано 4 наукових праці: 3 статті у фахових виданнях України та 1 тези доповіді на конференціях.

Дякую за увагу!

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

Д-р філософ. наук, канд. соціол. наук, доц. Ходус О.В.: Чим Ваша робота може бути цікавою саме для українського соціально-політичного контексту? Тобто, яка реально-практична значимість тих здобутків, які ви презентуєте в якості новизни Вашої роботи?

Аспірант Костюк А.М.: Цікавість для українського контексту міститься у тому, що польські правоконсервативні партії відіграють важливу роль у формуванні польської зовнішньої політики щодо України, оскільки Польща є одним з ключових союзників України в Європі. Тому позиція польських політичних сил безпосередньо впливає на українсько-польські відносини, а також на надання військової допомоги, на можливості європейської інтеграції України та на регіональну безпеку взагалі. Найбільш впливовою політичною силою Польщі є, як відомо, партія «Право і Справедливість», яка перебувала при владі з 2015 по 2023 роки. Її політика щодо України під час перебування у владі характеризувалася поєднанням активної підтримки української незалежності, але одночасно й захисту польських національних інтересів. Саме цей зв'язок показує необхідність комунікації з правими силами Польщі. І це складне завдання, оскільки можна говорити про радикально націоналістичні погляди партії «Конфедерація» – а вона, на відміну від «ПіС» має більш шовіністичні та радикальні погляди на польський устрій і польське суспільство. І саме тому ми можемо говорити про безпосередній зв'язок нашої дисертації із сучасним становищем України.

Головуючий, д-р політ. наук, проф. Кривошеїн В.В.: Скажіть, будь ласка, чи можете ви сказати, проаналізувавши правоконсервативний сегмент партійної системи, чи є такого роду сегмент у нас і наскільки він може бути впливовим у наших умовах? Який ваш прогноз щодо цього?

Аспірант Костюк А.М.: На теперішній час у Верховній Раді України не представлено чітко правоконсервативної політичної сили. В минулому скликанні парламенту аналогічні політичні погляди демонструвала партія Олега Тягнибока, але не тепер. Разом із тим, безсумнівно, що в найближчих виборах правоконсервативні сили напевне будуть здобувати підтримку населення, але залишається під питанням, як вони будуть впливати на політику, наскільки вагомою буде в них підтримка з боку населення. Думаю, тут багато буде залежати від результатів закінчення війни.

Д-р політ. наук, проф. Ставченко С.В.: І все ж, спираючись на досвід вашого вивчення еволюції правоконсервативних партій Польщі та маючи на увазі соціальний контекст польських перетворень після падіння комуністичного режиму, чи можемо ми – проводячи певні аналогії – робити прогнозні

припущення щодо зменшення чи, навпаки, збільшення електорального інтересу до правих консерваторів і їхньої ідеології в Україні?

Аспірант Костюк А.М.: Щодо прогнозів, то, звісно, як мінімум мають з'явитися нові політичні партії, в тому числі правоконсервативні, правого напрямку, особливо маючи на увазі чималу популярність радикальних поглядів у теперішніх, а тоді – вже бувших – військових, і саме вони можуть бути тією силою, що могла б відродити, змінивши її, ідеологію українського націоналізму; але при цьому, думаю, така партія була б більше адаптована під європейські стандарти, тому що для інтеграції в європейське суспільство треба буде якось адаптувати подібні політичні погляди, бо в своїх радикальних варіантах вони безсумнівно будуть входити в протиріччя з тими ж польськими націоналістичними правоконсервативними партіями. Ну і Брюсселем такого роду радикальніші погляди не дуже підтримуються. Але це буде, думаю, радикально інший політичний ландшафт, який буде вибудований на найближчих виборах у Верховну Раду.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Канд. істор. наук, доц. Легеза С.В.: Тема роботи, хоча й начебто зосереджується не на українському, а на польському контексті, є актуальною, оскільки ми бачимо зростання впливовості правоконсервативної ідеології в політичному полі та достатньо популістську правоконсервативну риторику, в заявах представників політичних сил і громадських діячів – і не лише в Польщі. Це процес, який відбувається по всій Європі, і це процес, який цілком, може бути реалізований українським політикумом, коли ми нарешті зможемо почати виборчу процедуру. І тут пошук нових методологічних підходів і реконфігурація існуючого інструментарію політологічного опису таких явищ є необхідною умовою осмислення таких процесів, аби мати можливість створювати проєктивний погляд на проблему.

Можу сказати, що мене, як наукового керівника, достатньо переконала оця логіка формування дослідницького інструментарію, який пропонується дисертантом, який вдало намагається створити цю концептуальну схему опису функціонування і трансформації політичних партій в умовах змін. Причому, не обов'язково лише правоконсервативних, оскільки цей інструментарій цілком може бути використано і для політологічного опису соціальної динаміки взагалі.

Запропонована дисертантом трьохрівнева система – макрорівень, на якому відбувається фіксація загального соціокультурного поля аналізу, мезорівень і мікрорівень з проблемами лідерства і новітніми технологіями мобілізації права – може і не претендує на кінцеву унікальність, але отримує цікаве наповнення на рівні теоретичних схем, які використовуються в якості інструментів теоретичного зусилля. У даному випадку мова іде про теорію

кліважів для макрорівня, про теорію популістського регресу для мезорівня та про теорію мережових форм мобілізації, проблем лідерства. І ця робота по створенню концептуальної схеми для опису не лише інституційних параметрів партійних систем, а й ідеологічних основ їхнього реального побуту, соціального в тому числі, є достатньо сильним місцем в роботі.

Робота цієї схеми показана на конкретному матеріалі інституційного становлення правоконсервативних партій Польщі, починаючи від пізнього ПНР і до сучасних політичних процесів. Саме це дозволяє говорити про специфіку інституційної еволюції в умовах глобальних змін і про те місце, яке праві консерватори займають в політичній системі сучасної Польщі. Зокрема, автор показує, як такого роду теоретична схема може працювати, як вона реалізується в просторі аналітично-дослідницьких методів: контент-аналізу та критичного дискурс-аналізу – на матеріалах дослідження партійних документів, документів Сейму, ідеологічно-важливих заяв важливих акторів в політичному житті представників правоконсервативних партій.

З урахуванням наявності наукової новизни та обґрунтованих висновків наукового керівник підтримує дисертацію і просить рекомендувати її до захисту.

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-РЕЦЕНЗЕНТІВ:

Д-р політ. наук, проф., проф. кафедри політології, соціології та публічного управління Примуш М.В.: Дисертаційна робота актуальна, окрім іншого, ще й тим, що дає можливість бачити особливості контактів політичних партій сучасної Польщі не лише із суспільством, але і з державою. В цьому випадку потенційні складнощі нашої партійної системи отримують додаткові можливості самоаналізу на тлі польського досвіду. Аспіранту вдалося вийти на позитивний результат по створенню аналітичної моделі, яка б пояснювала особливості взаємодії політичних сил із виборцями та державою в змінних сучасних умовах. Відповідно, дисертаційна робота має практичне значення – як зразок такої взаємодії для української партійної роботи в умовах підйому правоконсервативного радикалізму. Зауваження: дисертація виграла б, якби були глибше проаналізовані особливості взаємодії правоконсервативних партій із суспільством і зокрема із виборцями. Важливо було б звернути увагу на регіональні особливості політичної конкуренції партій в Польщі. Також в роботі присутній ряд формальних і стилістичних недоречностей.

Отже, я підтримую дисертаційне дослідження Костюка Антона Михайловича і пропоную рекомендувати його до подальшого захисту.

Канд. політ. наук, доц., доц. кафедри політології, соціології та публічного управління Лясота А.Є.: Робота на теперішній момент має цілісний вигляд, автором здійснене комплексне дослідження інституційної

еволюції правоконсервативних партій Польщі в умовах посткомуністичних політичних трансформацій, виокремлено етап їхньої інституційної та дискурсивної адаптації до змінних умов сучасності та масштабної безпекової кризи в регіоні. Вдалою є аналітика еволюційної трансформації ключових правоконсервативних партій республіки Польща (таких як «Право і Справедливість» та «Конфедерація»); дослідження охоплює процеси зміни як структурних характеристик, так і ідеологічних засад – причому як в часи відсутності влади у цих суб'єктів політичного життя Польщі, так і в часи, коли дані партії отримали в результаті виборчого процесу політичну владу в країні. Цікавим є аналіз динаміки змін у програмних позиціях правоконсервативних партій, в ідеологічних фреймах і інституційних практиках. Зауваження: практичні рекомендації потребують більш чіткішої фіксації, висновки повинні послідовніше співвідноситися із поставленими завданнями; цікавим було б зафіксувати особливості партійної роботи не лише із регіональними електоратами, на що звертав увагу попередній рецензент, але й із різними віковими групами.

Тож я також вважаю, що дисертаційна робота Костюка Антона Михайловича є цікавим самостійним дослідженням, яке відповідає вимогам до такого роду робіт, і пропоную рекомендувати її до подальшого захисту.

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ АСПІРАНТА Костюка А.М. ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Головуючий, д-р політ. наук, проф. Кривошеїн В.В. підкреслив беззаперечну актуальність теми та її значущість для політичного життя та політологічного осмислення в українському контексті – маючи на увазі особливості міжнародного політичного життя в тому числі. Підкреслив значущість дисертації в царині політології, оскільки робота не тільки аналізує польський досвід, але й пропонує цікаві інструменти для аналізу політичного поля взагалі. Відзначив ґрунтовну теоретичну основу дисертації. Висловив підтримку дисертаційної роботи і рекомендував її до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Науковий керівник, канд. істор. наук, доц. Легеза С.В.: у своєму виступі підкреслив потенціал теоретичного й практичного інструментарію, представленого в дисертаційному дослідженні – особливо в контексті трансформаційних змін в сучасному суспільстві та світоглядних трансформацій в політичному полі. Відзначив обґрунтованість отриманих у ході дослідження висновків, їх теоретичне та практичне значення. Рекомендував дисертацію до захисту.

Рецензенти:

Д-р політ. наук, проф., проф. кафедри політології, соціології та публічного управління Примуш М.В. підкреслив, що тема дисертаційного дослідження важлива і актуальна не лише для розуміння контексту польського

політичного життя, але й для – насамперед – українських реалій. Відзначив і декілька питань, які потребували б методологічного та теоретичного уточнення, які є дискусійними (зокрема, висловив жаль щодо не представленості в роботі особливостей регіональних аспектів рекрутаційної діяльності в середовищі електорату з боку польських правоконсервативних партій). Проте загалом відмітив загальну позитивну оцінку теоретичної та практичної значущості дисертаційного дослідження Костюка А.М. Підтримав дисертаційне дослідження та рекомендував дисертацію до захисту.

Канд. політ. наук, доц., доц. кафедри політології, соціології та публічного управління Лясота А.Є. зазначила цікавість теоретичних та інструментальних особливостей роботи, звернення до актуальної проблематики, ретельність в описі розглянутих в дисертаційному дослідженні процесів. Звернула увагу на полемічність певних положень дисертації, що відкривають простір для подальшої роботи в цьому напрямку. Рекомендувала дисертацію до захисту.

Учасники семінару, що ставили запитання:

Д-р філософ. наук, канд. соціол. наук, доц. Ходус О.В. поставила питання щодо практичної значущості дисертаційного дослідження в українському контексті, маючи на увазі методологічну важливість піднятої в роботі проблематики. Наголосила на тому, що механізми еволюційного розвитку правоконсервативних партій, при всій своїй національній специфічності, можуть бути представлені як універсальні відносно до загального сенсу політичних процесів у сучасному світі.

Д-р політ. наук, проф. Ставченко С.В. поставив питання щодо можливості прогностичних припущень, які стосуються зменшення чи, навпаки, збільшення електорального інтересу до правих консерваторів і їхньої ідеології в Україні – маючи на увазі результати використання автором своєї концептуальної методологічної схеми.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Дисертаційне дослідження присвячене вивченню правоконсервативних партій Республіки Польща, які протягом останніх десятиліть є ключовими акторами політичного процесу цієї країни та визначають напрямок законодавчої діяльності, трансформації державних інституцій та характеру взаємодії із Європейським Союзом. Водночас, еволюція правоконсервативних партій Польщі – як в інституційній, так і в ідеологічній площині – є важливим фактором політичного життя, що дає додаткові можливості для вивчення даної проблематики та розуміння внутрішньої логіки політичних трансформацій як в країнах Центральної та Східної Європи, так і в Україні зокрема. Формування дослідницького інструментарію подібних

процесів містить чималий евристичний потенціал для дослідників політичних процесів у тому числі в українському контексті.

Відтак, дослідження спрямоване не лише на опис правоконсервативних партій, а й на аналіз їхньої динаміки - змін у програмних позиціях, ідеологічних фреймах та інституційних практиках у період 1990-2025 років. До того ж, актуальність дисертаційної роботи зумовлена потребою поєднання ідеологічного та інституційного аналізу для комплексного розуміння процесів стабілізації й адаптації партійної системи, як і недостатньою концептуалізацією інституційних механізмів їхньої еволюції в сучасній політичній науці

Затвердження теми та плану дисертації. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої Ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, протокол № 4 від 01 грудня 2022 року. Науковим керівником призначено кандидата історичних наук, доцента Легезу С.В.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри політології, соціології та публічного управління факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара та в межах наукових тем: «Українське суспільство в умовах цифрової трансформації: виклики, тенденції, можливості» (№ держреєстрації 0122U001290), «Особливості формування сталої (консолідованої) демократії в Україні: теоретико-методологічний, політико-інституційний та політико-комунікаційний виміри» (№ держреєстрації 0122U001332), «Держава й інститути громадянського суспільства: нові реалії взаємодії, фактори партнерства та перспективи розвитку в Україні», а також відповідно до Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 476 від 30.04.2024 р.; Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 р. №392/2020; Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.12.2023 р. № 1322.

Публікації та особистий внесок здобувача. Постановка і вирішення всього комплексу завдань та публікація результатів дослідження здійснені автором самостійно. Основні положення, висновки й рекомендації дисертації апробовано на науково-практичних заходах: Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики, перспективи» (27–28 квітня 2023 р., м. Житомир).

Результати дисертації висвітлено у 4 публікаціях, із них: 3 – у виданнях, які входять до переліку наукових фахових видань України, 1 – у

тезах/матеріалах доповідей на науково-практичних заходах. Публікації Костюка А.М. відповідають вимогам пп. 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами).

Наукова новизна отриманих результатів.

Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають суть роботи та подаються на захист, є такі:

Вперше:

– запропоновано авторську аналітичну модель інституційної еволюції правоконсервативних партій, яка інтегрує теорію інституціоналізації з критичним дискурс-аналізом (CDA) у єдину тривимірну аналітичну рамку, що дозволяє комплексно досліджувати організаційний, нормативний та дискурсивний виміри партійного розвитку;

– розроблено систему емпіричних індикаторів оцінки інституціоналізації (електоральна стабільність, організаційна формалізація, законодавчий вплив, транснаціональна взаємодія) та обґрунтовано методіку їх застосування із залученням методів якісного та кількісного контент-аналізу емпіричних даних у посттрансформаційному контексті;

– здійснено комплексний політичний аналіз та встановлено закономірності функціонування та трансформації правоконсервативних партій Польщі у період 1990-2025 років, зокрема виокремлено етап їх інституційної та дискурсивної адаптації до умов масштабної безпекової кризи в регіоні, спричиненої повномасштабним вторгненням Росії в Україну (2022).

Удосконалено:

– аналітичну рамку дослідження інституційної еволюції правоконсервативних партій, придатну для порівняльних досліджень у країнах Центрально-Східної Європи з урахуванням чинника сучасних геополітичних розколів (кліважів);

– концептуальні підходи до аналізу сучасної партійної архітектури Польщі через розкриття трансформації євроскептичного дискурсу правоконсервативних сил під впливом безпекових викликів та російської агресії проти України.

Дістало подальшого розвитку:

– у вітчизняній політичній науці обґрунтування взаємозв'язку між ідеологічними трансформаціями та інституційними змінами в умовах посткомуністичної політичної динаміки;

– застосування методології Critical Discourse Analysis (CDA) для верифікації ідеологічних маркерів та доктринальних трансформацій

консервативних акторів в умовах кризи інституціоналізації громадянського суспільства.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у можливості використання сформульованих у дисертації висновків, положень і рекомендацій для: розробки підходів до інституційної адаптації політичних партій у періоди трансформацій; удосконалення внутрішньопартійних організаційних структур і кадрових стратегій; оптимізації комунікаційних та коаліційних практик; підвищення якості аналітичного супроводу політичних процесів; – розширення концептуального апарату дослідження партійних систем через операціоналізацію поняття «інституційна еволюція» стосовно правоконсервативного сегмента.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Публікації у наукових фахових виданнях України та міжнародних науково метричних базах:

1. Костюк А. М. Від традицій до інновацій: дослідження правоконсервативних партій в сучасній Польщі. *Epistemological Studies in Philosophy, Social and Political Sciences*. 2023. Т. 6, № 1. С. 100-108. <https://doi.org/10.15421/342313>

2. Костюк А. М. Глобальний консервативний поворот і його вплив на політичний ландшафт Польщі. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. № 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17438898>.

3. Костюк А. М. Від Брюсселя до Варшави: політична риторика і стратегія польських консерваторів. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. № 17. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17749035>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Костюк А. Адаптація політичних партій до постматеріальних умов суспільства. *Збірник матеріалів I Всеукраїнської наукової конференції «Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи»* (м. Житомир, 27-28 квітня 2023 р.). Житомир: Житомирська політехніка, 2023. С. 58-61.

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Костюка Антона Михайловича про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Підготовлена аспірантом Костюком Антоном Михайловичем дисертація є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі політології. Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 44 від 12.01.2022 р. (в редакції 01.01.2024 р.) та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 052 Політологія.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Костюка Антона Михайловича на тему «Інституційна еволюція правоконсервативних партій в умовах політичних трансформацій (на прикладі сучасної Республіки Польща)» до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 052 Політологія.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 052 Політологія у такому складі:

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації
на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 052 Політологія
аспіранта Костюка Антона Михайловича
«Інституційна еволюція правоконсервативних партій в умовах політичних
трансформацій (на прикладі сучасної Республіки Польща)»
у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара,
Міністерство освіти і науки України,
м. Дніпро, пр. Науки, 72, тел. (056) 374-98-43

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1	2	3	4	5	6
1.	Ставченко Сергій Вікторович (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри політології, соціології та публічного управління	доктор політичних наук, 23.00.01 – теорія та історія політичної науки, 2018 р., Україна	професор (по кафедрі політології), 2023-р., Україна	1. Ставченко С.В. , Кремена В.І. Партологія та цифрова політика: основні контексти взаємодії. <i>Politicus</i> . 2025. Вип. 2. С. 138-141. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-2.21 . URL: https://politicus.od.ua/2_2025/23.pdf . 2. Третяк О.А., Ставченко С.В. Кризовість та стабільність в умовах інституалізації публічної сфери політики. <i>Філософія та політологія в контексті сучасної культури</i> . 2023. Т. 15 (Спецвипуск). С. 89-95. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.15421/352335 . URL: https://fip.dp.ua/index.php/

					<p>FIP/article/view/1167.</p> <p>3. Ставченко С., Третяк О. Антикризові політичні технології: зміст та значення в умовах політичної трансформації. <i>Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії</i>. 2022. Вип. 4. С. 26-29. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.30970/PPS.2022.44.31. URL: https://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/44_2022/31.pdf.</p>
2.	Примуш Микола Васильович (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, професор кафедри політології, соціології та публічного управління	доктор політичних наук, 23.00.02 – політичні інститути та процеси, 2003 р., Україна	професор (по кафедрі політології), 2004 р., Україна	<p>1. Примуш М.В. Сутність електоральної діяльності політичних партій та основні її форми. <i>Політичне життя</i>. 2026. № 2. С. 10-18. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.31558/2519-2949.2026.2.2. URL: https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/19829.</p> <p>2. Примуш М.В. Політичні партії та їх взаємодія з інститутами політичної системи. <i>Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Політичні науки</i>. 2026. № 11. С. 23-27. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.31558/2617-0248.2026.11.4. URL: https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/19380.</p> <p>3. Корнієнко В.О.,</p>

					<p>Примуш М.В. Меметизація політичних партій: трансформація політичної комунікації в цифрову епоху. <i>Політичне життя</i>. 2025. № 2. С. 83-95. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.31558/2519-2949.2025.2.9. URL: https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/17859.</p>
3.	Лясота Аліна Євгенівна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри політології, соціології та публічного управління	кандидат політичних наук, 23.00.02 – політичні інститути і процеси, 2006, Україна	доцент (по кафедрі політології), 2011 р., Україна	<p>1. Лясота А.Є. Громадянське суспільство і трансформація гендерної політики в Україні. <i>Актуальні проблеми політики</i>. 2026. Вип. 77. С. 147-154. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.32782/app.v77.2026.19. URL: https://app.nuoua.od.ua/archive/77_2026/21.pdf.</p> <p>2. Лясота А.Є. Гендерні аспекти політичної стабільності суспільства. <i>Актуальні проблеми філософії та соціології</i>. 2025. № 57. С. 189-193. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.32782/apfs.v057.2025.29. URL: https://apfs.nuoua.od.ua/archive/57_2025/32.pdf.</p> <p>3. Hrebenuk B., Hrytsun V., Bortniak V., Bortniak K., Liasota A. The interests of state and civil society as a determinant of the democratic political development of Central and Eastern Europe countries. <i>Cuestiones Politicas</i>. 2021. Vol. 39</p>

					(70). P. 407-425. (Web of Science). DOI: https://doi.org/10.46398/cu-estpol.3970.25 . URL: https://produccioncientific.aluz.org/index.php/cuestiones/article/view/36857/39832 .
4.	Остапець Юрій Олександрович (опонент)	Ужгородський національний університет Міністерства освіти і науки України, професор кафедри політології і державного управління, в.о. завідувача кафедри філософії	доктор політичних наук, 23.00.02 – політичні інститути і процеси, 2016, Україна	професор (по кафедрі політології), 2018 р., Україна	1. Остапець Ю. , Ключкович А. Електоральні результати праворадикальних партій на виборах до Європейського парламенту 6-9 червня 2024 року. <i>Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія</i> . 2024. Вип. 19. С. 137-148. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-19-16 . URL: https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/article/view/190/186 . 2. Остапець Ю. , Зан М. Вибори до Європарламенту 2024 року: характеристика результатів та їхній вплив на структурування національних партійних систем країн-членів Європейського Союзу. <i>Актуальні проблеми філософії та соціології</i> . 2024. № 48. С. 208-217. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.32782/apfs.v048.2024.32 . URL: https://apfs.nuoua.od.ua/archive/48_2024/34.pdf . 3. Остапець Ю.О. , Петрінко В.С. Причини успіху, ідеологічні

					маркери та електоральні результати праворадикальних партій в країнах Європейського Союзу (2019-2022). <i>Регіональні студії</i> . 2023. Вип. 33. С. 93-103. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.33.15 . URL: http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/33/15.pdf .
5.	Ярош Ярослав Богданович (опонент)	Волинський національний університет імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України, професор кафедри політології та публічного управління	доктор політичних наук, 23.00.02 – політичні інститути і процеси, 2019, Україна	доцент (по кафедрі політології), 2011 р., Україна	1. Федчик Ю., Ярош Я. Зарубіжний науковий дискурс щодо функціонування політичних партій. <i>Acta Securitatae Volynienses</i> . 2025. № 6. С. 234-241. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.32782/2786-9385/2025-6-25 . URL: https://journals.vnu.volyn.ua/index.php/asv/article/view/3195/3024 . 2. Федчик Ю., Ярош Я. Комунікація українських парламентських політичних партій через сайти з виборцями під час російсько-української війни. <i>Політичне життя</i> . 2025. № 4. С. 88-94. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.31558/2519-2949.2025.4.13 . URL: https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/18957 . 3. Ярош Я. , Бугайчук А. Довіра до політичних інститутів як чинник впливу на партійну

					систему України в умовах повномасштабної війни проти РФ. <i>Acta Securitatae Volynienses</i> . 2024. № 4. С. 70-78. (фахове видання, категорія Б). DOI: https://doi.org/10.32782/2786-9385/2024-4-9 . URL: https://journals.vnu.volyn.ua/index.php/asv/article/view/1927 .
--	--	--	--	--	--

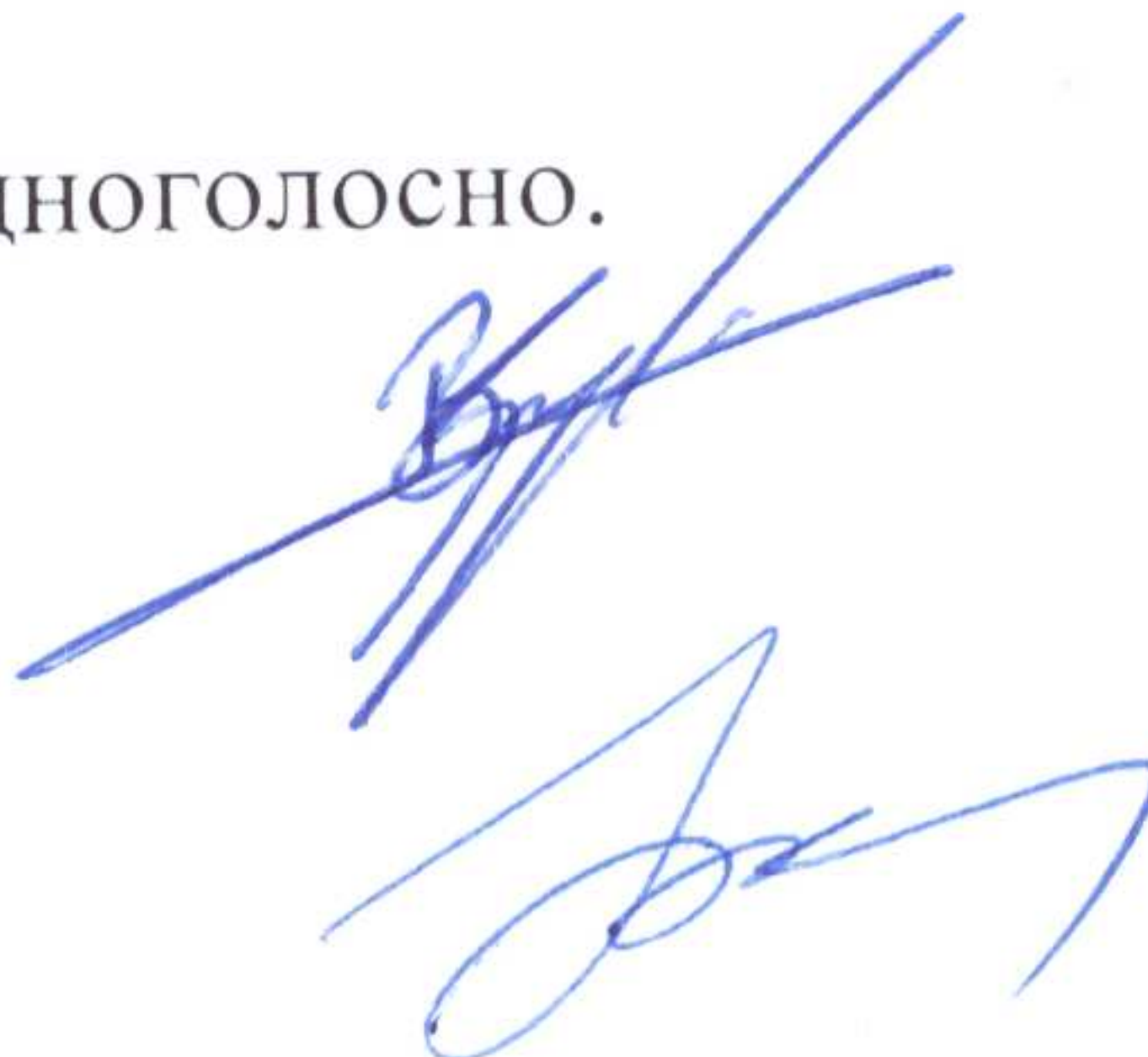
Результати відкритого голосування:

«За» – 15,
«Проти» – немає,
«Утримались» – немає.

Рішення прийнято одногосно.

Головуючий

Секретар

Віталій КРИВОШЕЇН

Вікторія ВЕРШИНА